

кав, като че ли намазан със зехтин беше и якият, търпелив кон, който караше да се върти колелото в кръглото камено корито, гдето се мачкаха маслините; синкавоморавата каша, изляна в кръгли кошчета, се притискаше с желязна преса, положена в нещо като ниша, издълбана в стената, управлявана чрез един лост от двама мъже: мелничарят и помощникът му. Зехтинът падаше черен и мазен в един голям котел, а смачканите маслини се хвърляха през един широк прозорец долу, в градината, където образуваха цяло хълмче, издаващо силна миризма; търговецът, който купуваше домашните бадеми, идваше в определено време да откупи и тия остатъци; заедно със зехтина, който собствениците на маслините оставяха като възнаграждение за меленето, тези остатъци даваха приличен доход. Но трябваше да се внимава много, защото мелничарят, дребничък, много религиозен човек, с истински очи на светец, който от дълги години работеше при семейството на Козима и му беше искрено привързан, крадеше здравата както клиентите, така и господарите.

Мелницата беше винаги пълна с хора и затова, че в единия ъгъл, между прозореца и пресата, под един котел с вряла вода, гдето потапяха и измиваха кошчетата, винаги гореше голям огън, около който се събираше група хора, които особено надвечер представляваха картина достойна за Рембранд. Всички те бяха бедни и безработни, но бедността им бе твърде странна, защото се дължеше повече на тях самите, отколкото на съдбата: те идваха там да се сгреят, да се утешат един други. Начело стоеше един червендалест мъж, бивш богаташ, разпилял състоянието си с вино и жени; подир него следваше старец с брада на патриарх, също изпаднал, занимаващ се уж с градинарство, но който живееше от лов на котки, с които се хранеше; имаше и други унижени и отхвърлени. Всички те не се свеняха да се присъединяват към почтените селяни и дребни собственици, които носеха маслините си за мелене, нито към самия господар на мелницата, Андрея, който обикаляше от време на време, за да надзирава мелничаря. Сантус, обаче, никога не липсваше, и когато той се появеше всички се отместваха, за да му сторят място; и той вървеше